

YAPISAL AİLE SİSTEMLER KURAMI

Salvador MINUCHIN

Aile Yapısı

Bireylerin birbirleriyle nasıl ilişkiye gireceklerini düzenleyen kurallardır. Bu kuralların oluşumunda iki faktör belirleyicidir:

1. Aile üyeleri arasındaki etkileşimler
2. Evrensel kurallar

Sınırlar

- Sınırlar, aile üyeleri arasındaki yakınlığı ve gücü yöneterek, ailenin ve alt-sistemlerinin özerkliğini korumaya hizmet eder.
- Minuchin, ailenin işlevsel olabilmesi için, alt-sistemlerin sınırlarının açık olması gerektiğini belirtir.

Alt-sistemler

- Aile, alt-sistemler aracılığıyla işlevlerini yerine getirir.
- Ailedeki her birey bir alt-sistemdir. Sistemin içinde “karı-koca” veya “anne-çocuk” gibi ikili veya üçlü alt-sistemler de vardır.

Yakınlık

- Aile üyeleri arasındaki duygusal bağılılıktır.
- Yakınlık duygusunun düşük olmasının ayrışık ilişkilere; yüksek olması ise yapışık ilişkilere yol açar.
- İşlevsel aileler, yakınlık açısından dengededir, daha açık bir deyişle, aşırı yakın ile aşırı uzak, iki uç noktanın ortasında yer alırlar.

Güç

- Ailedeki hiyerarşik ilişkileri veya aile sistemindeki rolleri ve kuralları değiştirebilme becerisini ifade eder.
- Ailelerde, farklı otorite düzeylerini yansıtan, anne-baba ve çocukları ayıran bir güç hiyerarşisi bulunur.
- İşlevsel ailelerde, anne-babalar çocuklarına göre daha fazla güce sahiptir.

Esneklik

- Çeşitli durumsal ve gelişimsel değişikliklere uyum sağlamak için, aile sisteminin yakınlık ve güç ilişkilerini değiştirebilme becerisidir.
- Esnekliğin düşük olması, katı, otoriter ve değişmeye dirençli bir yapıyı ifade eder.
- Esneklik düzeyi yüksek olan aileler ise kaotik olarak adlandırılır.

İttifaklar

- İttifak, aile sistemi içinde belli bazı işlevleri yüklenmiş bir kişinin yanında veya karşısında yer almak anlamına gelir.
- İttifaklar çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir; ancak koalisyon ve üçgenleşme en yaygın görülen formlarıdır.

Semptomlar...

- Bir aile ya da aile üyelerinden biri, dış baskılarla karşı karşıya kaldığında (işsiz kalma, taşınma vb.) veya gelişimsel dönüm noktalarına gelindiğinde (çocuğun ergenliğe girmesi, emeklilik vb.) yapıda değişiklikler yapılması gerekir.
- Sağlıklı aileler değişen koşullara uyum sağlarken, uyum yeteneği zayıf olan aileler katılık düzeyini arttırır ya da işlevsel olmayan yapılara sarılır.
- Semptomlar, aile yapısı, esneklik, sınırlar, yakınlık, güç, ittifaklar vb. açısından değerlendirilir.

STRATEJİK AİLE SİSTEMLER KURAMI

John HALEY

- Geribildirim döngülerindeki iletişim örüntülerine odaklanırlar.
- Sorunlu aileler, her tür problemi aynı alışılğıeldik biçimde çözmeye çalışırlar. Katı ve tekrarlayan bu etkileşimler kısırdöngü oluşturur (pozitif ve negatif geribildirim döngüleri).

- Bu ailelerin yapılarında da sorunlar vardır: Hiyerarşik düzenlerinde de karmaşa vardır. Kuşaklararası koalisyonlar sık görülür.
- Aile üyelerinden biri, diğerini gizliden gizliye korumaya veya denetlediğinde de sorunlar ortaya çıkar:

YAŞANTISAL AİLE SİSTEMLER KURAMI

Virginia Satir

- Aile sorunlarının kökeninde yatan şey, duyguların bastırılmasıdır.
- Sorunlu ailelerde, ebeveynler çocuklarının davranışlarını, onların duygularını denetim altına alarak düzenlemeye çalışırlar.
- Sonuçta çocuklar sadece bastırılmış duygularından geriye kalanları, sıkıntıyı, duyumsuzluğu ve kaygıyı hissederler.

- Sorunlu ailelerde ‘duygusal cansızlık’ ortamı söz konusudur
- Ailede olumlu değişimler yaşanabilmesi için öncelikle aile üyelerinin, kendi gerçek duyguları (korku, kaygı, umut, istek vb.) ile bağlantı kurması gerekir.
- Bireyler duygularını dürüst şekilde ortaya çıkardıkça ve sahicilik güçlendikçe aile bağları sağlamlaşır.